

განაცხადი

სამეცნიერო ხელმძღვანელობისა და სადოქტორო კვლევითი პროექტის შესახებ

სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამა:-ისტორია

1. ინფორმაცია სამეცნიერო ხელმძღვანელის შესახებ

1.1. სახელი და გვარი ნუგზარ ზოსიძე

1.2. აკადემიური/სამეცნიერო თანამდებობა ან ემერიტუსის წოდება -ბსუ, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი

1.3. ბოლო სამი წლის განმავლობაში შესაბამისი (სადოქტორო ნაშრომის ზოგადი თემატიკის) დარგის/მიმართულების Web of Science (Clarivate Analytics), Scopus და ERIH PLUS (European Reference Index of the Humanities) (ჰუმანიტარული და სოციალური მიმართულებით) ბაზებში ინდექსირებულ რეფერირებად/რეცენზირებად (peer-reviewed) ჟურნალში გამოქვეყნებული სამეცნიერო ნაშრომი:

სამეცნიერო ნაშრომის დასახელება	წელი	ჟურნალი, ტომი, გვერდი, ელ. მისამართი	დიგიტური საიდენტიფიკაციო კოდი DC ან ISSN	სამეცნიერო ბაზის დასახელება	თანაავტორი	შენიშვნა
რუსული ანკლავი ბათუმის მმართველობაში (1919-1920)	2025	საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის მოამბე. 19(193), #3, 2025	ISSN - 0132 - 1447	Scopus, Web of Science	თანაავტორი	http://sciendo.org.ge/bnas/-19-3.html

1.4. ბოლო ათი წლის განმავლობაში სამეცნიერო საგრანტო პროექტში ძირითადი პერსონალის სტატუსით მონაწილეობა:

სამეცნიერო პროექტის სახელწოდება	პროექტის დაწყებისა და დასრულების თარიღი	სტატუსი პროექტში	დამფინანსებელი ორგანიზაცია	ელექტრონული მისამართი	პროექტში ჩართული პირები	შენიშვნა
გრანტის დასახელება - „ისტორიული სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს ადმინისტრაციული	2022-2026	გრანტის ხელმძღვანელი	შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნულ	FR 22 – 12278)	მ.ხალვაში ი. მანველიძე	

მმართველობა (1878-1921 წწ გრანტის შიფრი - FR 22 -12278)			სამეცნიერო ფონდის		ე. დიასამიძე	
---	--	--	----------------------	--	--------------	--

1.5. სამეცნიერო ხელმძღვანელობის/თანახელმძღვანელობის გამოცდილება N

უსდ-ს დასახელება	სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამის დასახელება	სტუდენტის სახელი და გვარი	ნაშრომის სახელწოდება	წელი	შენიშვნა
ბსუ	მაგისტრატურა	ნანუკა კეჭაყმაძე	გურიის მთავარი დე- დოფალი სოფიო	2024	

1.6. რელევანტური ტრენინგი, სემინარი, პროფესიული განვითარების კურსი და სხვა.

ლონისძიების ტიპი	ლონისძიების დასახელება	ორგანიზატორი	ჩატარების თარიღი	ჩატარების ადგილი	შენიშვნა

1.7. ადგილობრივ და საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებასთან სამეცნიერო თანამშრომლობის გამოცდილება (ერთობლივი კვლევები/გრანტები/სამეცნიერო პროექტები)

1. ვიყავი თანახელმძღვანელი . სადოქტორო დისერტაცია შესრულდა გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა . ერლანგენ ნიურნბერგის უნივერსიტეტი;
2. შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნულ სამეცნიერო ფონდის გრანტის (გრანტის დასახელება „ისტორიული სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს ადმინისტრაციული მმართველობა (1878-1921 წწ.); გრანტის შიფრი - FR 22 -12278) ნუგზარ ზოსიძე პროექტის ხელმძღვანელი- მკვლევარი,

2. ინფორმაცია სამეცნიერო თანახელმძღვანელის შესახებ (არსებობის შემთხვევაში)

- 2.1. სახელი და გვარი - ბსუ-ს ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტის ფრიდონ დავითაძის თანახელმძღვანელი
- 2.2. აკადემიური/სამეცნიერო თანამდებობა ან ემერიტუსის წოდება- ბსუ-ს ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი

2.3. ბოლო სამი წლის განმავლობაში შესაბამისი (სადოქტორო ნაშრომის ზოგადი თემატიკის) დარგის/მიმართულების Web of Science (Clarivate Analytics), Scopus და ERIH PLUS (European Reference Index of the Humanities) (ჰუმანიტარული და სოციალური მიმართულებით) ბაზებში ინდექსირებულ რეფერირებად/რეცენზირებად (peer-reviewed) ჟურნალში გამოქვეყნებული სამეცნიერო ნაშრომი:

სამეცნიერო ნაშრომის დასახელება	წელი	ჟურნალი, ტომი, გვერდი ელ. მისამართი	დიგიტალური საიდენტიფიკაციო კოდი DOI ან ISSN	სამეცნიერო ბაზის დასახელება	ავტორი	შენიშვნა
შერიფ ხიმშიაშვილი აჭარის დედასამშობლოსთან დაბრუნება რუსეთ-თურქეთის 1877-1878 ომის შედეგად	2025	ისტორია არქეოლოგია ეთნოლოგია № XIII (2025) http://www.sciencejournals.ge/index.php/HAE/issue/view/27	ORCID ID: 0000-0003-2613-3365	Erih Plus	ნ. ზოსიძე	

2.4. ბოლო ათი წლის განმავლობაში სამეცნიერო საგრანტო პროექტში ძირითადი პერსონალის სტატუსით მონაწილეობა:

სამეცნიერო პროექტის სახელწოდება	პროექტის დაწყებისა და დასრულების თარიღი	სტატუსი პროექტში	დამფინანსებელი ორგანიზაცია	ელექტრონული მისამართი	პროექტში ჩართული პირები	შენიშვნა
„ისტორიული სამხრეთ-დასავლ საქართველოს ადმინისტრაციული	2022-2026	ხელმძღვანელი	შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნულ სამეცნიერო ფონდის		მ.ხალვაში ი. მანველიძე ე.დიასამიძე	

3.0 სადოქტორო კვლევითი პროექტის მოკლე აღწერილობა - წარმოდგენილი სადოქტორო კვლევითი პროექტი მიზნად ისახავს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკისა და დიდი ბრიტანეთის ურთიერთობების სიღრმისეულ ანალიზს ბათუმის ოლქის პოლიტიკურ-დიპლომატიური სტატუსის კონტექსტში 1918–1920 წლებში. აღნიშნული პერიოდი ხასიათდება პირველი მსოფლიო ომის შემდგომი საერთაშორისო წესრიგის ფორმირებით, რეგიონული ძალთა ბალანსის ცვლილებით და სამხრეთ კავკასიაში ახალი სახელმწიფოებრივი სტრუქტურების ჩამოყალიბებით. ბათუმის ოლქი ამ პროცესებში იქცა გეოსტრატეგიულად მნიშვნელოვან სივრცედ, სადაც იკვეთებოდა ადგილობრივი და გლობალური ინტერესები.

კვლევა განიხილავს ბათუმის ოლქის სტატუსს როგორც მრავალმხრივი დიპლომატიური ურთიერთქმედების შედეგს, რომელშიც მონაწილეობდნენ როგორც საქართველოს სახელმწიფოებრივი ინსტიტუტები, ისე დიდი ბრიტანეთის სამხედრო და პოლიტიკური წარმომადგენლობა. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა იმ მექანიზმებს, რომელთა საშუალებითაც ხდებოდა ტერიტორიის ადმინისტრაციული მართვა, პოლიტიკური სტატუსის განსაზღვრა და საერთაშორისო დონეზე მისი ლეგიტიმაცია. პროექტი აჩვენებს, რომ ბათუმის ოლქი

არ წარმოადგენდა მხოლოდ რეგიონულ საკითხს, არამედ იყო ფართო გეოპოლიტიკური პროცესების ნაწილი, რომელიც დაკავშირებული იყო შავი ზღვის აუზში ძალთა განაწილებასთან და ბრიტანული სტრატეგიული ინტერესების რეალიზაციასთან.

კვლევის ანალიტიკური ჩარჩო ეფუძნება ისტორიულ და ინსტიტუციურ მიდგომებს, რაც უზრუნველყოფს დიპლომატიური პროცესების შინაარსობრივი გააზრების შესაძლებლობას. პროექტი განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს საერთაშორისო კონტექსტს და ბათუმის ოლქის საკითხს განიხილავს როგორც იმპერიული პოლიტიკის, რეგიონული კონფლიქტებისა და ეროვნული ინტერესების ურთიერთქმედების შედეგად ჩამოყალიბებულ ფენომენს. ამგვარი მიდგომა საშუალებას იძლევა გამოვლინდეს, თუ როგორ ფორმირდებოდა პოლიტიკური გადაწყვეტილებები მრავალდონიან დიპლომატიურ გარემოში.

წყაროთმცოდნეობრივი ბაზა მოიცავს პირველწყაროებს და სამეცნიერო ლიტერატურას. კვლევა დაეყრდნობა ბრიტანულ და ქართულ საარქივო მასალებს, დიპლომატიურ მიმოწერას, ოფიციალურ ანგარიშებს და საერთაშორისო დოკუმენტებს, რაც უზრუნველყოფს ფაქტობრივი მონაცემების სანდოობას და ანალიზის სიღრმეს. ამასთანავე გამოყენებული იქნება თანამედროვე ისტორიოგრაფიული ნაშრომები, რაც შესაძლებელს გახდის არსებული ინტერპრეტაციების კრიტიკულ შეფასებას.

პროექტის მეცნიერული მნიშვნელობა განისაზღვრება იმით, რომ იგი ბათუმის ოლქის საკითხს განიხილავს როგორც დიპლომატიური და გეოპოლიტიკური პროცესების ერთიან სისტემას. კვლევა წარმოაჩენს დიდი ბრიტანეთის პოლიტიკის სპეციფიკას სამხრეთ კავკასიაში და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მცდელობებს საკუთარი სახელმწიფოებრივი ინტერესების დაცვის მიმართულებით. ამგვარი ანალიზი იძლევა შესაძლებლობას უკეთ გაიაზროს მცირე სახელმწიფოს მოქმედება საერთაშორისო ძალთა კონკურენციის პირობებში.

კვლევის აქტუალობა განპირობებულია იმით, რომ იგი ეხება საერთაშორისო ურთიერთობების ერთ-ერთ ფუნდამენტურ საკითხს, კერძოდ ტერიტორიული და პოლიტიკური სტატუსის განსაზღვრის პროცესს გლობალური ძალთა გადანაწილების პირობებში. ბათუმის ოლქის მაგალითი ნათლად აჩვენებს, თუ როგორ ყალიბდება პოლიტიკური გადაწყვეტილებები მრავალმხრივი დიპლომატიური ზეწოლის პირობებში და რა როლს ასრულებენ გარე ძალები რეგიონულ პროცესებში.

ამრიგად წარმოდგენილი სადოქტორო კვლევითი პროექტი მიზნად ისახავს ბათუმის ოლქის პოლიტიკურ-დიპლომატიური სტატუსის სიღრმისეულ გააზრებას საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკისა და დიდი ბრიტანეთის ურთიერთობების კონტექსტში. კვლევა ქმნის საფუძველს აღნიშნული საკითხის მრავალმხრივი ანალიზისთვის და ხელს უწყობს საქართველოს უახლესი ისტორიის მნიშვნელოვანი ეტაპის უფრო ღრმა და მეცნიერულ გააზრებას.

3.1 კვლევითი პროექტის დასახელება - *საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა და დიდი ბრიტანეთი: ბათუმის ოლქის პოლიტიკურ-დიპლომატიური სტატუსი 1918–1920 წლებში*

3.2 კვლევის სიახლე და აქტუალობა - კვლევა ეხება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკისა და დიდი ბრიტანეთის ურთიერთობებს ბათუმის ოლქის პოლიტიკურ-დიპლომატიური სტატუსის კონტექსტში 1918–1920 წლებში და საკითხს აყალიბებს ერთიან ანალიტიკურ ჩარჩოში. არსებული ნაშრომები უმეტესად აღწერით ხასიათს ატარებს ან კონცენტრირებულია სამხედრო ფაქტორებზე, რის გამოც ნაკლებად ჩანს ადმინისტრაციული, სამართლებრივი და დიპლომატიური მექანიზმების ურთიერთკავშირი. ნაშრომი ამ ხარვეზს ავსებს და პროცესს განიხილავს როგორც მრავალდონიან ურთიერთქმედებას.

მეცნიერული სიახლე მდგომარეობს იმაში, რომ ბათუმის ოლქის საკითხი გააზრებულია როგორც დიპლომატიური, გეოპოლიტიკური და ინსტიტუციური პროცესების ერთობლიობა. ნაჩვენებია, რომ ოლქის სტატუსი ფორმირდებოდა თანმიმდევრული მოლაპარაკებებისა და პოლიტიკურ-სამართლებრივი პრაქტიკის გზით, რომელშიც მონაწილეობდნენ როგორც ადგილობრივი, ისე

საერთაშორისო აქტორები. ასეთი მიდგომა იძლევა შესაძლებლობას გამოიკვეთოს გადაწყვეტილებების მიღების რეალური მექანიზმები და მათი განმაპირობებელი ფაქტორები.

ნაშრომი სთავაზობს დიდი ბრიტანეთის პოლიტიკის გააზრებას სამხრეთ კავკასიაში ფართო კონტექსტში და აჩვენებს, თუ როგორ ერთიანდებოდა სამხედრო ყოფნა დიპლომატიურ და ადმინისტრაციულ მოქმედებებთან. ამასთან ერთად ყურადღება ექცევა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მოქმედებას და იმ გზებს, რომლითაც სახელმწიფო ცდილობდა საკუთარი ინტერესების დაცვას რთულ საერთაშორისო გარემოში. კვლევის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ასპექტია წყაროთა გაფართოებული და კრიტიკული გამოყენება. ბრიტანული და ქართული საარქივო მასალის შეჯერება ქმნის საფუძველს მოვლენათა უფრო სრულყოფილი რეკონსტრუქციისთვის და ამცირებს ცალმხრივი ინტერპრეტაციის რისკს. ეს მიდგომა ზრდის ანალიზის სიზუსტეს და ამყარებს დასკვნების სანდოობას.

აქტუალურობა განპირობებულია იმით, რომ ნაშრომი ეხება სახელმწიფო საზღვრებისა და პოლიტიკური სტატუსის განსაზღვრის პროცესს ძალთა გადანაწილების პირობებში. ბათუმის ოლქის მაგალითი ცხადყოფს მცირე სახელმწიფოს მოქმედების შესაძლებლობებს დიდ ძალებთან ურთიერთობაში და აჩვენებს იმ ფაქტორებს, რომლებიც განსაზღვრავს დიპლომატიური ნაბიჯების ეფექტიანობას. საკითხი მნიშვნელოვანია საქართველოს ისტორიისთვისაც, რადგან ის ნათელს ჰფენს სახელმწიფოებრივი ინტერესების დაცვას საერთაშორისო დაპირისპირების პირობებში. კვლევა ქმნის საფუძველს ბათუმის ოლქის პოლიტიკურ-დიპლომატიური სტატუსის უფრო ზუსტი გააზრებისთვის და აძლიერებს რეგიონული ისტორიის შესწავლის ანალიტიკურ შესაძლებლობებს.

3.3 კვლევის მიზნები, ამოცანები და კვლევის მეთოდოლოგია - კვლევა მიზნად ისახავს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკისა და დიდი ბრიტანეთის ურთიერთობების სიღრმისეულ ანალიზს ბათუმის ოლქის პოლიტიკურ-დიპლომატიური სტატუსის კონტექსტში 1918–1920 წლებში. ყურადღება გამახვილებულია იმ პროცესებზე, რომლებმაც განსაზღვრა ოლქის ადმინისტრაციული მოწყობა, საერთაშორისო სტატუსი და მისი ადგილი რეგიონულ და გლობალურ პოლიტიკაში. კვლევა ცდილობს გამოავლინოს გადაწყვეტილებების მიღების რეალური მექანიზმები და დაადგინოს, თუ როგორ ყალიბდებოდა პოლიტიკური პოზიციები მრავალმხრივი დიპლომატიური ურთიერთქმედების პირობებში.

ამოცანები მოიცავს ბათუმის ოლქის სტატუსის ფორმირების წინაპირობების განსაზღვრას, საერთაშორისო და რეგიონული აქტორების ინტერესების იდენტიფიცირებას, დიპლომატიური მოლაპარაკებების შინაარსის გაანალიზებას და იმ ფაქტორების გამოვლენას, რომლებმაც გავლენა მოახდინა საბოლოო გადაწყვეტილებებზე. კვლევა ასევე მიმართულია საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სტრატეგიის შესწავლაზე და იმ პრაქტიკის შეფასებაზე, რომლის მეშვეობითაც სახელმწიფო ცდილობდა საკუთარი ინტერესების დაცვას.

მეთოდოლოგიურად ნაშრომი ეფუძნება ისტორიულ ანალიტიკურ მიდგომას, რომელიც უზრუნველყოფს მოვლენათა თანმიმდევრულ რეკონსტრუქციას და მათი შინაარსობრივი ინტერპრეტაციის შესაძლებლობას. აღნიშნული მიდგომა შერწყმულია შედარებით ანალიზთან, რაც საშუალებას იძლევა სხვადასხვა დიპლომატიური ინიციატივა და გადაწყვეტილება განიხილოს ერთიან კონტექსტში და გამოავლინოს მათი თავისებურებები. გამოყენებულია ინსტიტუციური ანალიზი, რომლის მეშვეობითაც იკვეთება სახელმწიფოებრივი სტრუქტურებისა და საერთაშორისო წარმომადგენლობების როლი პროცესების განვითარებაში.

წყაროთმცოდნეობრივი საფუძველი მოიცავს საარქივო დოკუმენტებს, დიპლომატიურ მიმოწერას, ოფიციალურ ანგარიშებს და საერთაშორისო შეთანხმებებს. აღნიშნული მასალა უზრუნველყოფს ფაქტობრივი ბაზის სიზუსტეს და ქმნის პირობებს დასაბუთებული დასკვნების ჩამოყალიბებისთვის. დამატებით გამოყენებულია თანამედროვე ისტორიოგრაფიული ნაშრომები, რაც საშუალებას იძლევა არსებული ხედვები შეფასდეს კრიტიკულად და გაღრმავდეს ანალიზი.

კვლევაში გამოყენებულია თვისებრივი ანალიზი, რომელიც მიმართულია პოლიტიკური და დიპლომატიური პროცესების შინაარსობრივი გააზრებისკენ. აღნიშნული მიდგომა საშუალებას იძლევა გამოვლინდეს ის ძირითადი მექანიზმები, რომლებიც განსაზღვრავდა ბათუმის ოლქის სტატუსთან დაკავშირებულ გადაწყვეტილებებს და მათი განხორციელების პრაქტიკას.

ამგვარად, კვლევის მიზნები, ამოცანები და მეთოდოლოგიური საფუძველი ქმნის ერთიან ჩარჩოს, რომელიც უზრუნველყოფს ბათუმის ოლქის პოლიტიკურ-დიპლომატიური სტატუსის სიღრმისეულ შესწავლას საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკისა და დიდი ბრიტანეთის ურთიერთობების კონტექსტში.

სამეცნიერო ხელმძღვანელის ხელმოწერა
სამეცნიერო თანახელმძღვანელის ხელმოწერა

თარიღი 20.04. 2026 წ.